

Atskaite par dalību COPA – COGECA

Puķes un dekoratīvie augi

28. novembrī 2019, Sanremo Itālijā

Darba grupā piedalījās LOSP eksperts Andrejs Vītoliņš.

Darba grupā skatītie jautājumi:

1. Brexit;
2. ES direktīva par biotehnoloģijām un augu selekcionāra tiesībām;
3. COPA-COGECA pozīcija par ilgtspējīgu kultūru aizsardzību;
4. Jaunami augu veselības regulā;
5. Veicināšanas projekti;
6. Klimata izmaiņas, COPA-COGECA pozīcija;
7. Tirgus situācija dalībvalstīs.

1. Brexit un saistītie jautājumi

Jautājums ir dienaskārtībā jau ilgāku laiku, jo tas līdztekus citām nozarēm tiešā veidā skar arī dārzkopības produkcijas importu un eksportu uz Apvienoto Karalisti. Diemžēl šobrīd jaunas informācijas nav, tikai tik daudz kā jaunākā informācija atrodama Britu valdības oficiālajā Brexit mājaslapā. Lielākās izmaiņas paredzamas pēc 12. decembra. Lai vai kā, jauno noteikumu ieviešana var aizņemt ievērojamu laiku – līdz pat 7-8 gadiem, neskatoties uz oficiālo pārejas periodu. Līdz ar to eksperti norāda uz paredzamām grūtībām līdz šim pārejas perioda beigām.

2. ES direktīva par biotehnoloģijām un augu selekcionāra tiesībām

Joprojām notiek diskusija par patentu piešķiršanu vai nepiešķiršanu produktiem, izstrādājumiem kas iegūti dabisku bioloģisku procesu rezultātā un selekcionāru brīvākai piekļuvei jaunākajiem izgudrojumiem, patentiem, utt. Visas puses gan atzīst, ka patentu aizsardzības regulējuma sakārtošana ir ļoti svarīga. Pakāpeniski tiek stiprināta EPO un CPVO (The Community Plant Variety Office - Kopienas augu šķirņu birojs) sadarbība. Starptautiskā jauno augu šķirņu aizsardzības savienība jau kādu laiku ir palaidusi elektronisko pieteikšanās sistēmu UPOV PRISMA, kas ir tikai pirmais solis, kas atvieglo selekcionāru tiesību aizsardzību.

3. COPA-COGECA pozīcija par ilgtspējīgu kultūru aizsardzību

Punkti, ko COPA-COGECA uzsver vēršoties, un uzskata kam būtu jāpievērš primāra uzmanība:

- Integrētā augu aizsardzība kā kultūraugu aizsardzības standarts;
- Aktīvo vielu un augu aizsardzības līdzekļu pieejamības uzlabošana;
- Īpašu kultūru neliela lietojuma un ārkārtas lietošanas nepieciešamība;

- Patērētāju informētība: ES lauksaimnieciskās ražošanas nepārtrauktības nodrošināšana = pārtikas pieejamība;
- Starptautiskās izpratnes stiprināšana par augstvērtīgiem ES ražošanas standartiem;
- Jaunas augu aizsardzības tehnoloģijas, kas vajadzīgas ilgtspējīgai lauksaimniecībai.

4. Jaunami augu veselības regulā

Augu pases. Īsumā – panika. Jautājumu ir vairāk kā atbilžu visās dalībvalstīs, skaidrojumi ienāk par lēnu. Joprojām notiek konsultācijas ar visām iesaistītajām pusēm. Tiek plānoti precizējumi, bez nopietna izvērtējuma. Augu pasēs norādāmā informācija, ir plāns norādīt *tracking code* arī visiem kokaugiem. COPA-COGECA dārzkopības grupas eksperti vienbalsīgi uzsvēra nepieciešamību pēc saprātīga pārejas laika, pirms ieviest jaunas izmaiņas vai papildinājumus. Vienlaikus, jāatzīmē, ka nopietnākie tirgus spēlētāji šīm izmaiņām gatavojās jau sen, un jau faktiski visa ziemas produkcija ir marķēta ar jaunajām augu pasēm.

5. Veicināšanas projekti

Īsumā. Naudas vairāk nebūs, noteikumi tiek nedaudz uzlaboti, bet pa lielam viss paliks pa vecam, tikai pieaugs savstarpējā projektu konkurence.

6. Klimata izmaiņas, COPA-COGECA pozīcija

Klimata izmaiņu fakts ir neapšaubāms, tāpat tas cik strauji pieaug efektīvākā, gudrāka pārtikas ražošanas nepieciešamība. Efektīvāka ražošana neietekmējoties no klimata izmaiņām un neietekmējot apkārtējo vidi. Attiecīgi vitāls paliek atbalsts jaunu laistīšanas, irigācijas sistēmu tehnoloģiju izstrādei un ierīkošanai, kā arī jaunu, izturīgāku pret klimata izmaiņām šķirņu radīšanai. Adaptēšanās, efektīvāka ražošana, pārtikas pārpalikumu izniekošanas mazināšana, fosilo izejvielu aizvietošana ar atjaunojamās enerģijas resursiem, SEG emisiju mazināšana, ārējās tirdzniecības uzlabošana, ir tikai daži no atslēgas vārdiem, kas ņemami vērā plānojot kopējo Lauksaimniecības politiku.

Daži nozīmīgi fakti

- Kopš 1990. gada ES lauksaimniecība ir palielinājusi kopējo produktivitāti par 25%, un tajā pašā laika posmā SEG emisijas ir samazinātas par 20%. Pateicoties efektivitātes pieaugumam, ir samazināta ietekme uz klimatu. Lopkopībā no dažām dzīvnieku radītām emisijām nevar izvairīties, bet tās var līdzsvarot ar fosilo degvielu aizstāšanu, izmantojot kūtsmēslu un kultūraugu atlikumu biogāzi.
- Kopš 1990. gada metāna emisijas ES lauksaimniecībā ir samazinājušās par 20%, bet tajā pašā laika posmā piena ražošana palielinājās par 60%.

Ir radīta jauna mājas lapa www.farmersclimact.eu.

7. Tirgus situācija dalībvalstīs

Visas valstis atzīmē arvien pieaugošo klimatisko apstākļu ietekmi. Šoreiz politiskā ietekme tieši uz ražošanu tika atzīmēta kā nenozīmīgāka.

Ņemot vērā, ka šīs darba grupas mērķis bija tuvāk iepazīties ar Itālijas dārzkopības sektoru, tad dažos vārdos ieskicēšu galvenās atziņas.

- Itālijā, ļoti nozīmīgu lomu spēlē tieši puķkopība. Sektors izveidojies vēsturiski, tomēr pēdējo divdesmit gadu laikā pārdzīvojis milzīgas izmaiņas, konkurences ar Keniju rezultātā. Rožu audzēšana aizstāta ar divām nozīmīgākajām grupām - Gundegām un anemonēm. Pietiekami ievērojamos daudzumos tiek audzētas arī citas puķes, tādas kā lavandas, margrietiņas, u.c., bet šīs divas visvairāk. 90% produkcijas tiek eksportētas, tikai vienā no provincēm puķkopībā vien tiek nodarbināti 16 000 darbinieku.
- Novērojama ļoti spēcīga specializācija. Attiecīgi arī kooperācija notiek nesamērojami augstākā līmenī salīdzinājumā ar Latviju. Kooperatīvi ir lieli un spēcīgi. Eksistē arī valsts kooperatīvi, kas kaut strādā mazāk efektīvi, bet ir ievērojams tirgus spēlētājs.
- Līdztekus ziedu audzēšanai, attīstīta ir floristikas materiālu audzēšana. Zari, ziedi, pušķi, dažādi floristikas izstrādājumi, arī spēlē nozīmīgu lomu Itālijas eksporta tirgū.
- Eksportēts tiek ļoti daudz, mazākais eksporta apjoms tajos uzņēmumos, ar kuriem bija iespēja iepazīties, bija 50%. Tomēr tika atzīmēts, ka Nīderlandes, Dānijas un Vācijas vairumtirgotāju ietekme ir ļoti spēcīga. Ir atsevišķi kooperatīvi, kas strādā tikai uz vienu vairumtirdzniecības tīklu, eksportē 99% produkcijas, kas ir bīstami krīzes laikā. Nosauktās valstis arī ir primārie produktu galamērķi.
- Dārzkopības institūti intensīvi meklē jaunus produktus, augus. Liels uzsvars tiek likts uz aromātisku un ēdamu augu meklējumiem. Precīzāk vietējiem apstākļiem piemērotāko šķirņu selekcija, izmēģinājumi, utt. Tiek veikti LED apgaismojuma izmēģinājumi, kā arī eksperimenti ar dažādu spektru gaismām, to ietekmi uz augu augšanu. Tāpat tiek meklēti veidi kā augu aizsardzības pasākumus veikt bez ķīmisku vielu iesaistes, un jāatzīst, ka viņi ir pavirzījušies visai tālu, tikai ar fizisku vides parametru virtuozu maiņu ietekmēt dažādu slimību rašanos un ierobežošanu.
- Paši Itāļi uzņēmumi atzīst, ka darbība e-vidē viņu valstī ir mazattīstīta, bet katrs uzņēmums veic investīcijas šī virziena attīstībai. Plašas investīcijas tiek veiktas procesu automatizācijā un robotizācijā.
- Daži cipari. Kvalificēts strādnieks saņem 16-18 EUR pirms nodokļu nomaksas stundā. Vidējie ienākumi uz hektāru ir līdz 1 milj.!!! EUR. Paši itāļi gan atzīmē, ka vajadzētu strādāt efektīvāk.
- Ņemot vērā to, ka uzņēmumi daudz strādā ar vairumtirgotājiem un tirdzniecības tīkliem, tad kvalitātes sertifikācija ir nozīmīgs plus, un daudziem uzņēmumiem ir *Global Gap* sertifikāts.

Atskaiti sagatavoja eksperts

Andrejs Vītoliņš